

EESTI LINNADE LIIT
Association of Estonian Cities

EESTI I OMAVALITSUSPÄEV
KOHALIK OMAVALITSUS TÄNA JA HOMME
Linnade koostööst ja arengust

Riigikogu Konverentsikeskus

4. oktoober 2016

Jüri Võigemast

EESTI I OMAVALITSUSPÄEV

*** OMAVALITSUSPÄEV JA 01. OKTOOBER**

*** KOHALIK OMAVALITSUS TÄNA JA HOMME**

*** RIIGI VAADE**

*** KOHALIKU OMAVALITSUSE ja
TEADLASTE VAADE**

*** Linnade koostööst ja arengust**

*** Valdade koostööst ja arengust**

*** Maakondlike omavalitsusliitude koostööst ja arengust**

*** Kohalik omavalitsus – tänapäev ja tulevik**

Millest õigupoolest täna on juttu?

Kui öeldud on, et ...

*//Öeldud on, et teadaolevalt võeti 1866. aastal vastu **esimene** nn maarahvaga seotud omavalitsusseadus: Makoggukonna Seadus Baltia-merre kubbermangudele. Ria-, Tallinna- ja Kura-male.//*

Siis - juttu on kellegi (kelle?), millegi (mille?) loomise loost ...

**Jah – jutt on
Eesti rahva,
meie kohapealse enesekorralduse,
kohaliku omavalitsuse,
Eesti riigi
loomisest, muutumisest ja arengust:**

**Kui jutt on 150-st aastast, siis on kõne all ei
rohkem ega vähem kui **Eesti kohapealse
enesekorralduse lugu** – ärkamisajast tänasesse**

Tulles hoomatava kaasaja mõõtmesse ...

**Arukülas, omavalitsuste suvekonverentsil 25.08.2016,
rääkisime muuhulgas ka muutustest, reformidest**

**.Kohalik omavalitsus ja reformid – kas vallad ja linnad saavad
muudatuste mootoriks?**

.

Kui vaadata suhteliselt pikka perioodi, siis saame alati endalt küsida

*** Kus ja millised on kvaliteedi muutuse sõlmpunktid ?**

*** Kas võtmeküsimuseks on osutunud (uute) võimaluste loomine (nagu 1866) ?**

... ikka enesekorralduse loomise loos

Sõlmpunktid /loomise loos/

* **Euroopa** kohaliku omavalitsuse harta (1985)

//**subsidiarsuse põhimõte, omavalitsuse autonoomia ...** ehk üldtunnustatud alused kokkuleppena//

...

* Kohaliku omavalituse aluste seadus (1989)

* Eesti Vabariigi põhiseadus (1992)

* Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus (1993)

...

ehk – see on **muutuste institutsionaliseerumine, uute võimaluste loomine**

...

Ning mõned sõlmpunktid sündmustena meie, omavalitsuste (linnade ja valdade ühised) kaasajas:

Omavalitsuste üleriigiline nõupäev 11. veebruaril 1994

**Omavalitsuste üleriigiline nõupäev
11. veebruaril 1994**

Omavalitsuste üleriigiline nõupäev 11. veebruaril 1994

*Eesti Linnade Liit
Eesti Maaomavalitsuste Liit
Eesti Omavalitsusliitude Ühendus*

OMAVALITSUSTE ÜLERIIGILINE NÕUPÄEV

**SAKALA KESKUS
11. VEEBRUAR 1994.a.**

**1994. aasta 11. veebruari nõupäevast
omavalitsuste loosse:**

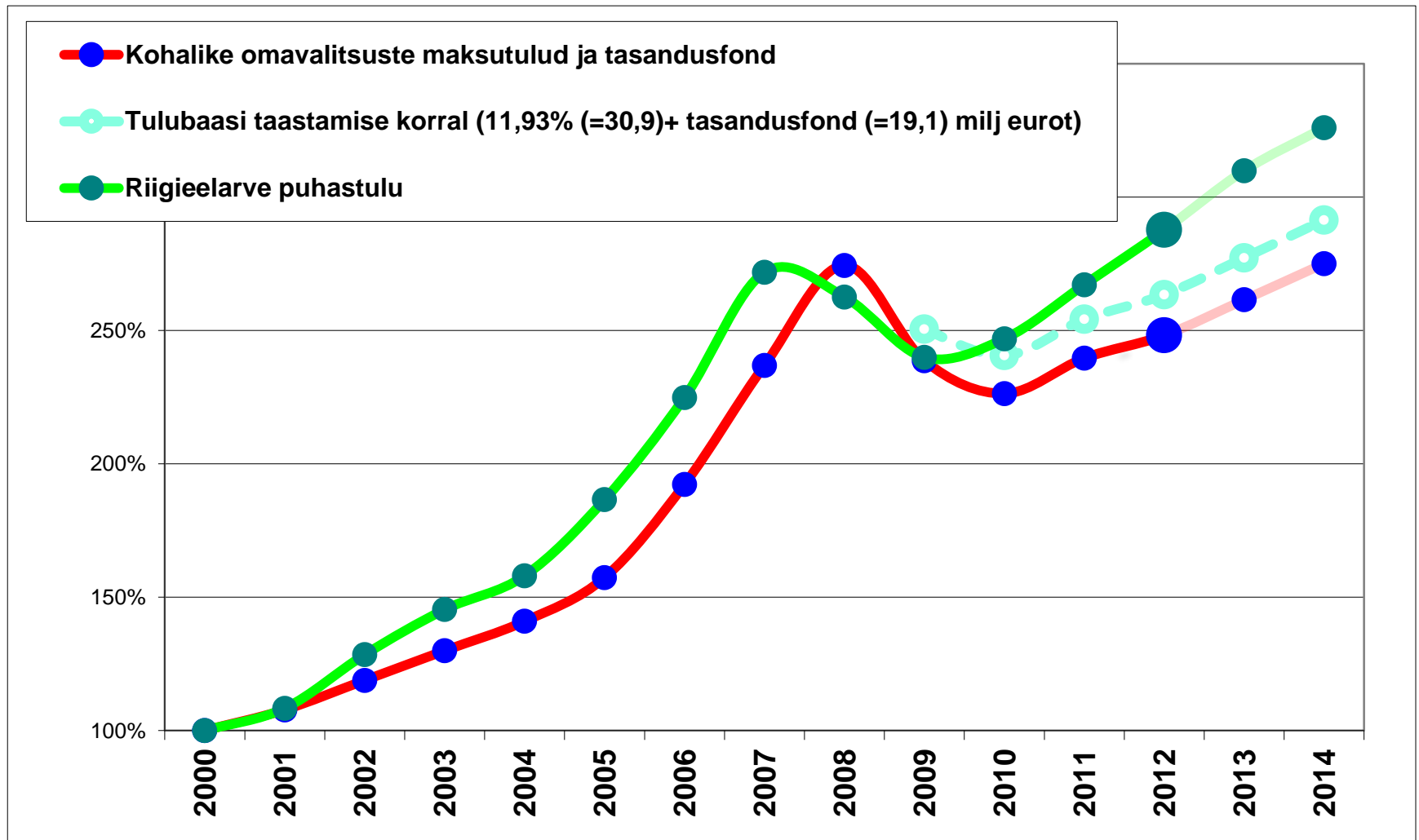
- **Omavalitsusliitude Koostöökogu**
 - **Vabariigi Valitsuse ja Omavalitsusliitude
Koostöökogu eelarveläbirääkimised**
-

**Või, ajalises järjestuses - näiteks murdepunktid
majandusprotsesside taustal:**

**Riigi 2009. aasta negatiivne lisaeelarve &
seadusemuudatused, kohalike omavalitsuste tulubaasi
kärbe**

//Murdepunkt. Kriisist väljumise lahendused?//

Majandusprotsess ja millised olid/on keskvalitsuse ja kohalike omavalitsuste valikud 2009, 2010 ... 2016-2019) KOV suunal?

Riigikohtu otsus 16. märts 2010

Riigikohtu otsus 16. märts 2010

Resolutsioon

1. Tunnistada põhiseadusega vastuolus olevaks selliste **õigustloovate aktide andmata jätmine**, mis:

1. sätestaksid, millised seadusega kohaliku omavalitsuse üksustele pandud kohustused on **omavalitsuslikud ja millised riiklikud**;

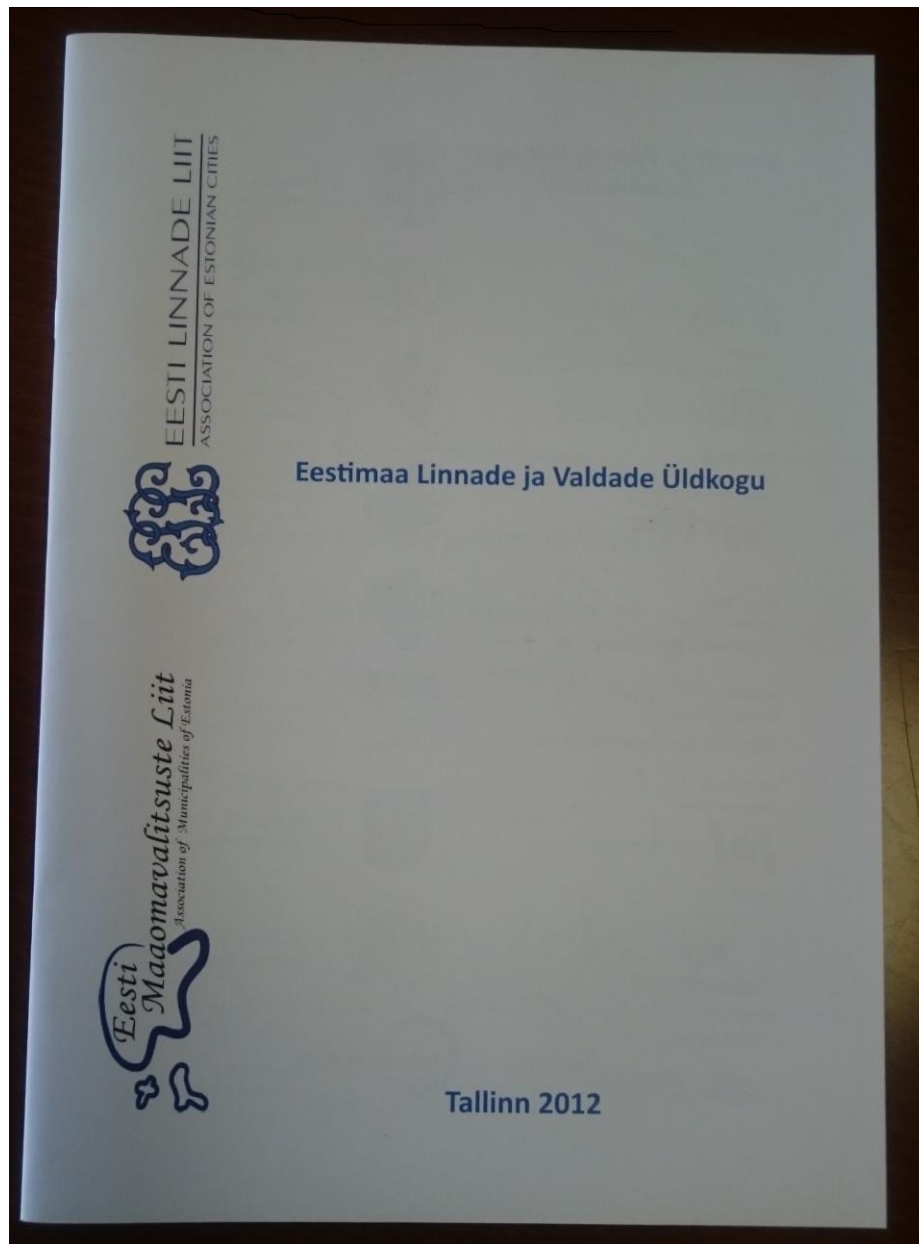
2. **eristaksid** kohaliku omavalitsuse üksustele kohaliku elu küsimuste otsustamiseks ja korraldamiseks ette nähtud **raha** riiklike kohustuste täitmiseks mõeldud **rahast** ning näeksid ette kohaliku omavalitsuse üksustele seadusega pandud riiklike kohustuste **rahastamise riigieelarvest**.

**Kohaliku omavalitsuse kui riiklikult tähtsa
küsimuse arutelu Riigikogus (2010)**

//Võti - riigi ja kohalike omavalitsuste **partnerlus**//

Eestimaa Linnade ja Valdade Üldkogu 31.märtsil 2012

Linnade ja Valdade Üldkogu 31.03.2012

Linnade ja Valdade üldkogul käsitleti kolme kohalike omavalitsuste jaoks olulist teemat, ettepanekute paketti:

- * **Regionaalhalduse ja kohaliku omavalitsuse reform** või riigi halduskorralduse muutmine;
- * **Finantseerimiskorraldus** maakondliku juhtimise ja kohaliku omavalitsuse muudatuste tagamiseks;
- * **Ettepanekud Euroopa Liidu järgmise perioodi (2014–2020) toetusvahendite kasutamiseks.**

Eestimaa Linnade ja Valdade Üldkogu 31.märtsil 2012

... ja ...

**igapäevane tavaprotsess strateegiliste suundade
vaates – ELL tegevussuunad üldise
strateegiadokumendina ja sellest tulenevad
ettepanekud valitsusliidu läbirääkimisteks
(02.03.2015) ehk –
miks ja mida me küsime**

... ikka Harta ja Põhiseadus

Omavalitsuspoliitika kavandamisel ja kohalike omavalitsuste tegutsemistingimuste kujundamisel lähtutakse Euroopa kohaliku omavalitsuse hartas ning

Eesti Vabariigi Põhiseaduse XIV peatükis sätestatud põhimõtetest ja väärtustest.

Ettepanek - kajastada valitsusliidu programmis omavalitsuspoliitika põhisuunad ja arenguväljavaated.

**ELL ettepanekud valitsusliidu läbirääkimisteks
02.03.2015.**

Neli teemat

I Kohaliku omavalitsuse tugevdamine

II Partnerlussuhete arendamine

**III Omavalitsuste jätkusuutlikkus;
Kohalike omavalitsuste finantsautonoomia
tagamine**

...

I Kohaliku omavalitsuse tugevdamine (1)

* otsustusõiguse riikliku **tentraliseerimise vähendamine ja kodanikuühiskonna tugevdamine;**

* kohaliku omavalitsuse **osakaalu, otsustusõiguse ja vastutuse suurendamine** ühiskonnaelu juhtimisel ja korraldamisel;

* kohalike omavalitsuste poolt osutatavate **avalike teenuste kättesaadavuse parandamine ja kvaliteedi tõstmine;**

III Omavalitsuste jätkusuutlikkus (1)

* Kohalike omavalitsuste **tulubaasi** tingimuste kujundamisel arvestatakse kohalikele omavalitsustele seadustega ja seaduste alusel pandud **ülesannete täitmiseks vajalike kulutuste katmise vajadusega;**

* tagatakse kohalikele võimuorganitele riikliku majanduspoliitika raames **õigus piisavatele rahalistele vahenditele**, mida nad võivad oma volituste piires **vabalt kasutada;**

III Omavalitsuste jätkusuutlikkus (2)

- * muudetakse kohalike teede rahastamise arvestus selliseks, mis vastab kohalike **teede olemile**-ning tagab teedevõrgu säilimise ja sõidetavuse;
 - * **riigi eelarvestrateegia dokumendis kajastatakse kohalike omavalitsuste tulubaasiga seonduv informatsioon** ja tuuakse välja ministeeriumide haldusalade raames riigieelarvest kohalikele eelarvetele suunatavate vahendite mahud, mis võimaldaks kohalikel omavalitsustel täita kohalike omavalitsuste finantsjuhtimise seadusega pandud kohustust **keskpikaks planeerimiseks**.
-

III Kohalike omavalitsuste **finantsautonoomia** tagamiseks (1):

- * suurendatakse kohalikele omavalitsustele **riiklikest maksudest laekuva tulu osa**, sh üksikisiku brutotulust tulumaksuna kohalikku eelarvesse laekuva osa määra;
- * suurendatakse **tasandusfondist** kohalikele eelarvete ühtlustamiseks eraldatavate vahendite mahtu;
- * korraldatakse kehtiva tasandusfondi valemi põhjalik analüüs ja **kaasajastamine** muutunud majanduslikus situatsioonis;
- * vaadatakse üle ja korrastatakse **kohalike maksude süsteem** et suurendada omavalitsuste õigust, võimet ja vastutust oma maksutulude kujundamisel;

III Kohalike omavalitsuste finantsautonoomia tagamiseks (2):

- * kohalike teede teehoiu toetuste maht viiakse järkjärgult **vastavaks teede olemiga;**
- * suurendamaks kohalike omavalitsuste initsiatiivi ettevõtluse arendamisel, analüüsitakse **ettevõtlusega seotud maksudest osa eraldamist omavalitsuste tulubaasi täiendamiseks;**
- * töötatakse välja ühtne metoodika omavalitsusüksuste **avalike teenuste osutamiseks vajaliku infrastruktuuri olemi** tagamiseks, põhivara kulumi korvamiseks ja kohalikuks arenguks **vajalike investeeringute katmiseks** ning nende kulude katteks vajalike vahendite omavalitsusüksuste tulubaasi lisamise küsimuste lahendamiseks.

ehk ... üllatus, üllatus.

Igihaljalt aktuaalne ja lahendamist ootav:

*** kohalike maksude osakaal - vaid olematu 1,5%**
(elanikul puudub adekvaatne maksusuhe ja seega ka vastutus oma kogukonnaga)

*** maa korraline hindamine jääb sajandi algusse, moonutades majandamistingimusi ja majandusprotsessi (suhted majandusruumis);**

*** kohalike omavalitsuste riigieelarveline haridustoetus on viimse pulgani determineeritud, tekitades küsimuse – kes omavalitsus ses protsessis on (suhtekaleidoskoop vaid ühe „klaasikilluga“**

...

Ehk ikka:

Miks ja mida me küsime:

**Võimaluste loomist – normaalseks toimimiseks
ja arenguks**

Ka haldusreformis

Haldusreformi seadus ja haldusreform

**Kas ja kus on kvalitatiivsete muudatuste
sõlmpunktid (täna ses haldus)reformis**

.

ELL seisukohad lühidalt kokku võetuna:

1. Reformi **sisu** ja kohalike omavalitsuste rahastamismudeli küsimused - **lisada eelnõule KOV tulubaasi tugevdamise põhimõte ja vastav rahastamismudel**
2. **ELL toetab vabatahtliku ühinemise suunda** ega toetada sundühendamise ideed
3. **Vabatahtliku ühinemise ja valitsuse algatusel ühendamise etapid ühes valimisperioodis? Pigem mitte.**
4. **Kontrollida kohaliku omavalitsuse üksuse minimaalse elanike arvu nõude põhiseaduspärasust.**
5. **Osavald ja linnaosa haldusreformi protsessis.**

Edu kõigile heade plaanide elluviimiseks !